

Kansallinen kaupunkipuisto virkistyskäytön ja ulkoilun näkökulmasta

· Published on November 24, 2017

Eki Karlsson

Jos kansallinen kaupunkipuisto saataisiin Helsinkiin aikaiseksi, mitä se voisi antaa asukkaille ulkoilun ja virkistyskäytön näkökulmasta?

Ulkoilu ja luonnon virkistyskäyttö tarvitsevat kaupunkilaisten käytön mukaisen aseman kaupungissamme. Aikaisemmin Helsingin päätetty kaavoitus suunnitelma osoitti, ettei ulkoilulle löytynyt poliittisia puoltovoimia vaatimaan sen ansaitsevia arvoja ja oikeuksia. Kaupunkien viheralueet nähdään käytännössä valitettavan usein säilössä olevana rakennusmaana: jos viheralueita ei hoideta virkistysalueena, ne eivät näytä siisteiltä – ja epämääräisistä, pusikoituneista alueista on helppo nakertaa tilaa rakentamiselle.

Ajatellaanpa, jos rakennetusta ympäristöstä, esimerkiksi Töölön jalkapallokentältä otetaan palanen pois muuta käyttötarkoitusta varten, niin siitä nousisi valtava kohu. Tosin kukaan ei uskaltaisi sitä edes ehdottaakaan. Meidän tulisi ajatella virkistyskäyttöalueiden neliöiden määrää vähintään samalla tavalla kuin kaavoituksessa ajatellaan vaikkapa parkkipaikkojen määrää per asukas. Kansallinen kaupunkipuisto auttaisi betonoimaan tietyt alueet virkistyskäyttöä varten paremmin tulevaisuudessa ja varmistaisi edes jollain tasolla väestön määrään suhteutettuna jatkuvasti pienenevät ulkoilumahdollisuudet.

Tekemämme liikuntapaikkatutkimuksen mukaan aikuiset suomalaiset haluavat selkeästi eniten kaikista liikuntapaikoista kehitettävän lähiulkoilureittejä ja polkuja. Tämä on sinänsä varsin ymmärrettävää, sillä reiteillä liikutaan suoraan omalta kotiovelta, useilla eri tavoilla ja kaikkina vuodenaikoina, se on ilmaista ja kynnyksellä lähtöä liikkumaan on helppo. Uskon että kansallinen kaupunkipuisto toisi nykyiseen verrattuna selkeyttä. Kaupunkipuiston myötä lähiulkoilureiteille ja poluille ja niihin liittyville palveluille (wc:t, kahvilat, suihkut, väli-nevuokraukset, saavutettavuussuunnitelmat, opastus) tulisi kaupunkilaisten ulkoilua, terveyttä ja koettua hyvinvointia tukeva ja lisäävä kokonaisuus.

Teimme lyhyen selvityksen olemassa olevien kansallisten kaupunkipuistojen ulkoiluun liittyvistä asioista yhdistyksiltämme.

Tämän mukaan tyytyväisyys kaupunkipuistoihin riippui vastaajasta ja kaupungista. Tyytyväisyys lisääntyi, jos alueen käyttäjiä ja yhdistyksiä oli pyydetty/otettu/saatu mukaan suunnitteluun.

- Esimerkiksi eräässä kohteessa oltiin pettyneitä, miten vähän kaupunki yritti osallistaa yhdistyksiä ja asukkaita mukaan suunnitteluun: "virastoissa tehdään suunnitelmia, joilla ei ole juuri mitään tekemistä alueen virkistyskäytön kanssa. Asiakirjat, joita on tuotettu, on kapulakielellä kirjoitettuja asiakirjoja, joissa kerrotaan hiekkarannoista, kasvillisuudesta, hyönteisistä ja eläimistä. Yhdessäkään asiakirjassa ei edes sivuta alueen virkistyskäyttöä puhumattakaan siitä, että aktiivisesti haettaisiin yhteistyötä ulkoilua harrastavien alueella toimiviin yhdistyksiin."
- Yleinen näkemys oli, että ulkoilu alueella on lisääntynyt. Liikkujat ovat siirtyneet esim. kevyenliikenteen väyliltä lenkkeilemään kaupunkipuistoihin.
- Missään kaupunkipuiston perustaminen ei ollut vaikuttanut juurikaan yhdistystoimintaan.
- Jos virkistyskäyttöä rajoitettiin alueella, niin sitä oltiin rajoitettu jo ennen kaupunkipuiston perustamista.

- Puolet yhdistyksistä kertoi, että kaupunkipuistoa käytetään paljon yhdistyksen toiminnassa esim. lähiretkeilyyn ja sauvakävelylenkkeihin.
- Vastaajat näkivät, että kaupunkipuisto-nimitys on vieras, eikä suurin osa kaupunkilaisista edes ole kuullut niistä. Puistot tunnetaan niiden omilla nimillään. Osa koki, että kaupunkipuiston brändäys on jäänyt virkamies-tasolle ja sitä käytetään matkailijoiden houkuttelemiseen. Nimitys/brändi ei vaikuta alueen asukkaisiin.
- Kaikki pitivät kuitenkin hyvänä, että kaupunkien viheralueisiin ja puistoihin panostetaan, ja niihin toivottiin panostusta ja resursseja vielä enemmänkin.

Mitä ulkoiluaktiviteetteja kansallisessa kaupunkipuistossa kannattaisi tarjota?

Pääkaupunkilaisista aikuisista 97 % ulkoilee vuosittain keskimäärin 146 kertaa vuodessa (LUKE 2010). Suosituimmat ulkoilumuodot ovat (LUKE 2010):

1. Kävely 86 % (71 krt vuodessa)
2. Luonnossa oleskelu 71 %
3. Uinti 73 %
4. Luonnontuotteiden keräily 60%
5. Pyöräily 55 % (32 krt vuodessa), maastopyöräily 10 % (18,5 krt vuodessa)

Tällä hetkellä lukumääräisesti kasvavin ulkoilumuoto on maastopyöräily, kasvu Helsingissä karkean arvion mukaan on noin 1000 uutta pyöräilijää per vuosi.

1. Juoksulenkkeily 37 % (39 krt vuodessa)
2. Hiihto 35 % (13 krt vuodessa)
3. Kalastus 35 % (21 krt vuodessa)
4. Koiran ulkoiluttaminen 23 % (140 krt vuodessa)
5. Pulkkailu 23 %

6. Melonta 11% (6 krt vuodessa)

7. Matkaluistelu 5 %

Kaupunkipuistoon liittyvässä ulkoilun palveluinfran tarjonnan suunnittelussa tulee huomioida ensisijaisesti maastossa sijaitsevat kesä- ja talvireitit (ml talvikävelyreitit), toiseksi luonnossa oleskeluun liittyvät paikat (maisemalliset hienot paikat), kolmanneksi perheulkoilua edistävät turvalliset pulkkamäet, neljänneksi vesille pääsyyn liittyvät yhdistettävät palvelut (talviuinti, kesäuinti, kalastus, purjehdus, soutu ja melonta).

Virkistyskäyttöalueita suunnitellessa pitää huomioida myös niiden teknisen ylläpidon lisäksi elävä kulttuuriperintö. Suunnitelmassa tulee miettiä ne vastuut, keinot ja tuet jolla ihmiset saadaan myös jatkossa ulkoilemaan kaupunkipuistossa. Tästä on hyvä esimerkki Porissa, jossa viestitään aktiivisesti mitä heidän puistossaan tapahtuu.

Helsingin kansallinen kaupunkipuisto toteutuessaan voisi hyvin toimia sijaintinsa ansiosta eräänlaisena luontoliikunnallisena käyntikorttina suomalaisille ja täällä vieraileville ulkomaalaisille. Siis sellaisena, jona meidät suomalaiset tunnetaan jo entuudestaan maailmalla. Tämä jos jokin on Suomi-brändin maalaimista täällä vierailevien turistien mieleen.

Kansallinen kansallispuisto oikein rakennettuna ja hoidettuna liikuttaa, ulkoiluttaa, vahvistaa luontosuhdetta, hoitaa ihmisen terveyttä ja mahdollistaa ihmisten yhdessä olemisen ja viihtymisen. Kansallinen kaupunkipuisto tulee perustaa Helsinkiin, jotta näitä ei suoraan euroilla mitattavia ihmisen hyvinvointiin liittyviä arvoja olisi tulevillekin sukupolville.